

ב שבוועים האחרונים נערכה בר מדינה הצגה מפחידה מאד. חבריכנסת אחד, שני שדרגייטלוויזיה וקומץ עיתונאים זרקו את המדינה כולה לתוך קלחת של היסטריה. מפלצת, הפשע המאורגן אורבת לנו מאחרי כל פינה, מתחת לכל מיטה. כל כתבה בעיתון, כל תוכנית רדיו וטלוויזיה הביאה לנו גילויים נוראים חדשים. התאשמות עפו לכל עבר. ציידיהפשע האמיצים חדרו לכל פינה. למרבה הצער לא היבאו לפני הציבור שום הוכחות להאשמות.

אפשר היה לפטור תופעה זו כתרגיל ציני של כמה רודפי־פירסומת, ולהמתין עד

מאת

אורי אבנרי

עבור זעם, לולא היתה לפסטיבל הזה משמעות כה מבהילה.

כי הנה הוכח שניתן, כאמצעים פשוטים, כימעט פרימיטיביים, לי שגוע את המדינה כולה. ניתן לפכי רק תחושה כדלית של מחד, ליצור אווירה של לינק. ניתן להביא לכך שאנשים נבונים־כאורה ישכחו את יסודות מדינת־החוק וזכויות האדם, בהסתערותם על האוייב הי נוראי.

עכשיו זה, הפשע המאורגן. מחר זה יכול להיות, המאפיה השמאלנית, או, ה"בוגדים", או, סוכני פתח, או, המחבלים

הסטינות

אאו

בנמלים, או כל מיעוט לאומי או דתי או פוליטי. אני מניח שרוב השותפים למישחק השבוע לא ידעו את אשר הם עושים. הם נגררו לעניין מתוך חוסר־מחשבה, תהלה בות ריגועית וחוסר־ניסיון. הדרך לגיתיונם רצופה ככוונות טובות.

בתקופתו של ג'ו מק'קארתי נוכחנו לדעת כי די בפוליטיקאי חסר־מצפון אחד, המנפנף בכמה עמודים ריקים של נייר חד מכריז, "הנה רשימת הבוגדים בצמרת הי מדינה!" — כדי שמדינה בת 200 מיליון נפש תרד מן הפסים. ראינו איך הוזן אדגאר ג'י הובר את העיתונות במשך שנים בסיפורים דימיזיים על "המאפיה" ו"סינדיקאט הפשע", כדי לכונן לעצמו מעמד של דיקטטור מישטרתי בעל אמצעי עים מפלצתיים.

כדי למנוע תופעות כאלה בארץ, הבה ננסה להחזיר לנושא זה מירה של פניות ומחשבה רציונלית. הבה נכרוק מושגייסוד שז מדינת חוק, זכויות־אדם ודמוקרטיה, ככד הנוגע למלחמה בפשע.

להגן על הגאנגסטר

ה פושע פוגע בזכויות־האדם ובשלום־ה הציבור. לכן יש לרדוף אותו עד חורמה. אך רדיפה זו חייבת להיעשות בי מיסגרת החוק.

לשון אחרת: במדינת־חוק דמוי קרטיית הנה הפושע מאותן זכויות יות־האדם כמו קורבנו.

הייתכן? — ישאל האזרח הגרעש. האם תהינה לגאנגסטר אותן הזכויות כמו לי אורח שהוא מאיים עליך?

התשובה היא: אכן כן. כי הי גאנגסטר אינו גאנגסטר, אלא אחרי שהשוטף קבע שהוא גאנגסטר. עד לאותו רגע, יש לו כל זכויות זכויות־האדם. רק פסק־דין שז שופט מומי מך יכול לשלול ממנו זכויות אלה.

כלל זה לא נקבע למען הגאנגסטר. הוא נקבע דווקא למען האנשים ההגונים. שהרי אם ייקבע כי יש סוג של אזרחים שאין להם זכויות־אדם — אנשים חשיר דים כגאנגסטרים, למשל — מי יקבע מי חשוד? מי יקבע אילו קבוצות־אדם תהי יינה משוללות־זכויות?

יימצא רוב מבהל שיסכים לכך! — מ־ תחילה המפולת.

משום־כך עשה בית־המישפט העליון של ארצות־הברית, בדור האחרון, מאמצים כבירים להגן על זכויותיהם של חשודים בפשע. הוא שיחרור בסיטונות פושעים מועי דים, מפני שבמהלך חקירתם נפגעו זכרי יות־האדם. התגנה על זכויותיו של הי חשוד־בפשע הפכה, במידה רבה, אבן־הבחון לדמוקרטיה אמיתית.

בדמוקרטיה עממית הכדל הוא: "מוטב שיסבלו תשעה חפים"

אדם הנפגע עלידו על לא עוול בכפו, יפנה לבית־המישפט. בבית־המישפט הייב העיתונאי להוכיח שהוא כתב אמת. דינו כתובע במישפט פלילי, כי חובת־ההוכחה היא עליו. אם לא יצליח העיתונאי במשימה זו, הוא עלול להינזק קשה, בייחוד אם לא יצליח לשכנע את השופט שפעל בתום־לב. החוק הישראלי — החוק המפורסם "לאיסור לשון הרע" — הוא מן הדראקור ניים בעולם.

העיתונאי, היוצא לגלות מנגנון של פשיעה, מקבל על עצמו סיכון המור. אם הוא עושה זאת במלוא האחריות, בעיניים פקוחות, אחרי חקירה קפדנית ומקיפה, הוא ראוי לכל הכבוד. הוא דומה לחייל החושף את עצמו לאש האוייב, כדי להגן על מולדתו.

הנחת־היסוד היא שבבית־המישפ פט יש שוויון בין פרקליט־המדינה לבין החשוד־בפשע, או בין העיתוד נאי ובין האזרח התובע אותו. דיין על הוצאת־דיבה. כל צד מביא את הוכחותיו לפני השופט, והשור פט הוא המכריע.

אם מופר השוויון טובת צד זה או

החדידות?

אחר, יש לתקן את המצב. כך הצעתי לי כנסת, בשעתו, להקים מנגנון של "הגנה כללית" שיעמוד לרשות הנאשמים, בי מקביל למנגנון "התביעה הכללית" הפיר עלת בגדו. הצעתי להרחיב את הגנת "תום־הלב" העומדת לעיתונאים במישפטי דיבה, כדי לאפשר להם למלא את תפקידם כראוי. הצעתי עשרות פעמים לבצע מודרניזציה יסודית במישפטה, כדי להכשיר להחמור דדות עם הפשע המתוחכם, המתרחב רי הולך.

כל זה נועד לחזק את מדינת־החוק, רי למנוע הפקרות מכל צד שהוא. אך הנה קמה במדינה תופעה, ההופכת את מדינת־החוק לחוקא־היטלולא. התופעה ששמה אחרד אולמרט, ח"כ.

מפשע, וכיכר שרא יימלט פושע אחד!" במדינת־חוק הכדל הוא הפוך: "מוטב שיימלטו תישעה פושעים מן העונש הראוי להם, רי כיכר שרא ייפגע אדם אחד על לא עוול בכפו."

רק השוכט מוסאך!

ק בית־המישפט מוסמד לקבוע אם פלוגי ביצע פשע, או לאו. הבאת חשוד לפני השופט, שיקבע אם הוא אשם או לא, היא משימה המוטלת, בדרך כלל, על מוסדות השיטור, החקירה התביעה של המדינה. אך מוסדות אלה עלולים לסבול מחוסר־אמצעים, מחוסר־כישרון, ולעיתים גם מחוסר־טהרה־מידות. לכן יש בחברה המודרנית תהליך מקי ביל־לכאורה, באמצעות כלי־התיקורת. הי עיתונות חושפת פושעים. היא חוקרת ומפרסמת את מימצאיה.

גם זהו תהליך המביא לבית־המישפט. כי העיתונאי חשוף לי תביעת דיבה, פלילית ואזרחית.

הנה הגבול הדק בין מדינת־חוק ובין דמוקרטיה עממית.

כלל גדול הוא: מי שלוחם למען חופשי הביטוי, נקרא בדרך כלל להגן קודם כל על חופשי־הביטוי של אנשים השנואים עליו — אנשים בעלי דיעות נתעבות, אנשי "השוליים המטרופים" הפוליטיים, הפורגד־גרפים למיניהם. אם תישלל מאל ה זכותי הדיבור, נפתח הפתח לעריצות. אחרי שי נסתם פיהם של החורגים, ייסתם פיהם של אנשים בעלי דיעות מקובלות יותר, המרגיזים את השילטון.

מי שמבטא את דעת הרוב, אינו זקוק להגנת החוק. רק בעלי דיעות בלתי־פופר לריות זקוקים להגנה זו. זהו קרה־הגנה הראשון במלחמה על חרותו של הציבור כולו.

הוא הדין לגבי החשודים בפשע. הם, יותר מכל ציבור אחר, זקוקים להגנת הי חוק. זה נשמע כפאראדוקס — החשודים בהפרת־החוק זקוקים להגנת החוק — אך זהו המציאות. שהרי אם תיפגעו זכויות־האדם שלהם — ואחרי כל פשע סנסציוני